

(Izhaja ob 4 zjutraj.)

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25-
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 351

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti. čekov,
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 3. maja.

Danes je pričela narodna skupščina s svojim delom. Sicer je to delo še povsem formalnega značaja, ker se parlament bavi izključno s svojim konstituiranjem, a vendar se že pojavljajo tudi tu konture nove politične slike.

Predvsem: kar je dosedaj bilo znano in vidno le iz raznih izjav in dogodkov, se je že na prvi seji skupščine izkazalo kot konkretno dejstvo. Klerikalci, spahovci, Nemci in makedonski Turki so se oficijelno proglasili za pomožno četo radikalne vlade. Zgodilo se je to povodom slučajnega, a povsem upravičenega ter utemeljenega ugovora posl. Laziča proti zapisniku o prvi seji parlamenta. Radikalni so ugovor zavračali. S tem je ta enostavna zadeva dobila politični značaj in dana je bila prva prilika, da se mediji sile vlade in opozicije. Radikalni razpolagajo s svojim džemijetskim priveskom vred s 120 poslanci. Opozicija šteje formalno 123 mož. Konvencijentni nastop opozicijskih poslancev bi bil takoj pokazal, da je pozicija vlade od vsega začetka nevzdržna, in bi bil vsakega radikalnemu kabinetu še predno se je zbornici oficijelno predstavil, globoko rano. Tako je nastala potreba mobilizacije radikalne rezerve. Nemški, klerikalni in spahovski mameluki so dobili svojo ordo de bataille ter so v sklenjenih vrstah stopili na radikalne okope. Glasovali so kakor en mož proti Lazičevemu predlogu. Bila je to prva poskusna mobilizacija radikalnega reševalnega zbora. Obnesla se je dobro. Zadovoljni smejo biti z njo tudi vsi listi, ki želijo jasnega pogleda na politični položaj. Opozicijske alire naših klerikalcev in Nemcev so se pri prvi priliki izkazale kot slepomisenje, preračunjeno za naivne volilce, odgovornost za režim je oficijelno ugotovljena.

Ugotovljena je pa tudi situacija, v kateri se nahaja vlada. Radikalni kabinet je odvisen od skupin, ki formalno na tvorijo njegovo večino. S tem je dokumentirano, da sedanji režim ne nosi svoje moči v sebi, temveč da se naslanja na faktorje zunaj sebe. Njegov parlamentarni značaj je dvomljiv. Kar pa je važnejše: obstoj vlade je odvisen od koncesij, s katerimi si kupuje podporo »opozicije«. Za nas je važno, da se dajejo te koncesije klerikalcem in Nemcem. Dajati se pa morajo tudi Radiću, ker ta je gospodar Korošcu in Spahu. Avtomatično je režim prisiljen, da respektira »interesne sfere« svojih pomagačev. Še več, preko svojih lastnih organov mora v bodoče ustrezati političnim in partizanskim ambicijam zaveznikov, da ohrani sebe pri življenju.

Ne gre tu za vprašanje sporazuma med Srbi, Hrvatji in Slovenci, gre le za kompromise med radikali, radičevci, klerikalci, Nemci in Turki. Ti kompromisi nimajo nič opraviti z našim plemenskim ali upravnim problemom. Oni so pogodbe čisto partizanskega značaja in ubogi narod in država sta le negativno prizadeta. Plačujeta namreč račun.

Prihodnje dni bo verifikacijski odbor overavljaval mandate. Radikalni so skušali večerjati s pomočjo klerikalcev in Nemcev doseči za volitve v ta odbor »kompromisno« listo med vsemi strankami, ki bi jim dala 12 mandatov od 21. S tem bi bili imeli v verifikacijskem odboru večino, kar bi bilo silno po godu tudi njihovim pomagačem, ki bi se jim v tem svojstvu ne bilo treba tolikrat eksponirati. Demokrati so to nakano preprečili in v parlamentu se je danes izvršila volitev verifikacijskega odbora po proporu. Radikalni so dobili le 11 mandatov in ker imajo predsednika, ne razpolagajo z večino odseka ter so zopet navezani na podporo svoje »lojalne opozicije«. Klerikalci in spahovci bodo morali torej braniti radikalne teroristične metode, ki tvorijo osnovo marširata radikalnega mandata, udeležiti pa se bodo morali tudi nasilstev, ki jih baje pripravljajo radikali proti nekaterim mandatam opozicije. Tako postaja breme gg. Korošca in Spaha še prvi dan prav težko.

Nova skupščina se sestaja pod slabimi avspicijami. Celo radikalna »Tribuna« priznava, da je po vladini krizi že nastopila nova kriza, in lista je prvi znak spoznanja, če ta lista razmišlja o tem, da ustvaritev srbske plemenske vlade ne more biti v korist države...

Danes zvečer vsi na koncert poljskih akademikov
V HOTELU »UNION«.

Prva mobilizacija radikalnih zaveznikov

SEJA NARODNE SKUPŠČINE. — RADIKALSKI PORAZ PRI VOLITVAH.

Beograd, 3. maja r. Današnje drugo redno sejo narodne skupščine je otvoril začasni predsednik dr. Peleš ob 10.15. Ko je tajnik dr. Janjič prečital zapisnik, se je posl. Voja Lazič (zem.) pritožil, ker ni zabeleženo v zapisniku, da je on na otvoritveni seji skupščine zahteval besedo, a je ni dobil. Posl. Magovčević (dem.): »Zato pa je Janjič skupno z Radićem podpisal Markov protokol!« Janjič je odklonil, da bi se Lazičeva zahteva protokolirala, nakar je dr. Peleš odredil glasovanje. Z radikali so glasovali za odobritev zapisnika klerikalci, spahovci, džemijeti in Nemci, nakar je bil zapisnik odobren. Klic demokratov: »Evo jih, nove zaveznike! Se Radić manjka!«

Nato je bil podpisan ukaz o imenovanju nove vlade. Ko je čital Janjič imena ministrov so mu demokrati klicali: »Ubogi Janjič! Zopet je propadel! (Splošen smeh.) Glas: »Zato pa je njegovo ime na protokolu!«

Skupščina je prešla za tem na dnevni red: Volitev verifikacijskega odbora. Na pismeno vprašanje posl. Pečiča (dem.), zakaj na zadnji seji skupščine ni dobil besede, je dr. Peleš odgovoril, da mu je ni mogel dati, ker je hotel, da se najprej skupščina konstituirala. Klic demokratov: »G. predsednik! Vstanite vendar, kadar odgovarjate. Bodite dostojni!« Peleš je nato stoji ponovil odgovor. Posl. Pečić se je oglasil zopet k poslovanju, a ni dobil besede. Sledil je velik hrušč. Dr. Lukinč in Magovčević sta skočila proti predsedniku. Pečić: »To je nasilje! Po poslovanju moram dobiti besedo!«

Dr. Peleš je odredil volitve za verifikacijski odbor. V tem trenutku pa je posl. Čičević odnesel žaro na demokratske klopi. Minister Uzunović je razburjen skočil proti posl. Priščičeviću, a ga je zavrnil dr. Krizman.

V splošnem tršču je moral dr. Peleš prekiniti sejo, ki se je nadaljevala ob 10.45. Prišlo se je takoj glasovanje, ki je trajalo pol ure. Ob 11.10 je bil končan skrutinji. Glasovalo je skupno 232 poslancev in so dobili: radikali 128 (11 članov), demokrati 52 (5), muslimani 21 (2) zemljoradniki 9 (1), klerikalci 22 (2). Radikalne je rezultat zelo presenetil, ker so pričakovali, da dobe sami 14, demokrati pa samo 4 člane. Od demokratov so bili izvoljeni: dr. Pečić, Pera Marković, Wilder, dr. Kumanudi in dr. Krizman.

Nato je dr. Peleš izjavil, da se je na današnji seji zgodil neljub slučaj (med-

klic: »Kršitev poslovnika s strani predsednika!«). Posl. Čičević je pred glasovanjem vzel žaro in tako začasno onemogočil glasovanje. Zato bo na prihodnji seji predlagal, naj se Čičević kaznuje. Prihodnja seja skupščine bo sklicana, ko konča verifikacijski odbor svoje delo.

Iz demokratskega kluba.

Beograd, 3. maja. r. Danes popoldne se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri so pretresali vsa vprašanja, ki so v zvezi z delom verifikacijskega odbora.

PRVA SEJA VERIFIKACIJSKEGA ODBORA.

Beograd, 3. maja. r. Danes popoldne ob 18. uri se je konstituiral verifikacijski odbor. Prisotni so bili vsi poslanci razen muslimana Kapetanovića. Sejo je otvoril najstarejši poslanec dr. Gjuričić, nakar je odbor prešel na volitve predsednika in tajnika. Glasovanje je bilo javno. Radikalci so predlagali za predsednika dr. Marka Gjuričića, ki je dobil 11 glasov ter bil s tem izvoljen. Glasoval je tudi sam zase. Poslanec Vasa Jovanović (rad.) je bil z istim številom glasov izvoljen za tajnika. Poslanec Dragutin Pečić (dem.) je dobil pri volitvi predsednika štiri demokratske in 1 zemljoradniški glas, pri volitvi tajnika pa poslanec Večeslav Wilder (dem.) pet glasov. Imenovana nista glasovala za sebe. Klerikalci in 1 musliman so glasovali v obeh slučajih za dr. Hohnjeca, ki je dobil tri glase.

Po volitvi se je razvila diskusija o postopanju odbora. Radikalni poslanec Petrovič je zahteval, naj se brezpogojno overovijo vsi mandati, proti katerim niso vložene pritožbe. Na ta način bi verifikacijski odbor ne imel pravice razveljaviti mandatov, proti katerim se ni niti pritožilo. Proti temu predlogu je prvi nastopil demokratski poslanec Wilder in dokazal absurdnost te zahteve. Ko sta se mu pridružila še poslanca Pečić in dr. Kumanudi, je Petrovičeva argumentacija pogorela in odbor je sprejel načelo demokratov. Sprejet je bil predlog Nastase Petroviča, da naj se najprej razpravlja o mandatih onih poslancev, proti katerim ni pritožb, drugič o mandatih onih poslancev, ki niso izročili svojih pooblastil in tretjič o mandatih, proti katerim so vložene pritožbe. Nato je bila seja verifikacijskega odbora zaključena in prihodnja odredjena za jutri ob desetih dop.

Zakaj ni v vladi nobenega Slovence in Hrvata

KER JE RADIKALSKA STRANKA ZA »NARODNO EDINSTVO«. — RADIKALCI NISO SKLEPALI NIKAKIH SPORAZUMOV?

Beograd, 3. maja. r. Uredniku »Tribune« je dal minister pravde dr. Laza Marković interesanten intervju. Na urednikovo vprašanje, zakaj v sedanjem kabinetu ni nobenega Hrvata in Slovence, je izjavil dr. Marković, da je sedanji kabinet sestavljen iz istih članov, kakor je bil prejšnji Pašičev kabinet, izostali so le ministri, ki niso bili izvoljeni za narodne poslance. On obžaluje, da nista bila izvoljena niti dr. Supilo niti dr. Zupanić in je le tako hotel »slučaj«, da v kabinetu ni niti Hrvata niti Slovence. Dr. Marković je poudarjal, da stoji radikalna stranka na stališču narodnega edinstva, zato ni mogla sestaviti vlade na plemenski podlagi.

Na vprašanje, ali obstoji sporazum med radikali in Radićem, je dr. Marković odgovoril, da ni bil sklenjen niti ustnen niti pismen sporazum med radikali in radičevci. Na Radićevo prošnjo je prišlo do tega, da so zastopniki Radića prišli v Beograd in bili sprejeti od zastopnikov radikalne stranke. Tako sta prišla v Beograd dr. Maček

in dr. Krnjević. Zopet na prošnjo Radića sta prišla dva delegata radikalne stranke v Zagreb, da izvesta za pogoje Radićeve stranke. Te pogoje pa je radikalna stranka takoj odbila.

Na vprašanje, na kateri podlagi je radikalna stranka sklenila sporazum z džemijetom, je dr. Marković odgovoril, da v tem oziru ne obstoja noben sporazum. Muslimani iz južne Srbije se nahajajo v radikalnem klubu in jih smatra stranka za svoje člane.

Glede stališča radikalne stranke o ustavi, je dr. Marković izjavil, da je nova vlada paš parlamentarna vlada, ki ima izvesti nujne in neodložljive zakone. Radikalna stranka pa svoja stališča glede ustave ni izpremenila in smatra za potrebno, da se ustava oživotvori.

Markovičeve izjave vzbujajo mnogo pozornosti ter se v radikalnih krogih tolmačijo kot dokaz, da vlada odklanja vsako koncesijo na račun vidovdanske ustave. Klerikalci in spahovci da so dobili druge nagrade, s katerimi so se zadovoljili.

Češko-madžarski konflikt poravnat

Dunaj, 3. maja. s. Kakor doznava »8-Uhr-Blatt«, so se davi ukinile vse represalije češkoslovaške vlade proti Mađarski. Češkoslovaški uradi so zopet pričeli z vidiranjem potnih listov mađarskih državljanov. Železniški promet med Češkoslovaško in Mađarsko je od davi normalen. Tudi podrobni obmejni promet je zopet dovoljen. Iz tega sklepajo, da je mađarska vlada ugodila vsem pogojem, ki jih je stavila Češkoslovaška.

Mađarski neuspeh v Parizu

Dunaj, 3. maja. j. Od merodajne češkoslovaške strani doznava vaš poročevalec, da so grofu Bethlenu v Parizu dali razumeti, da mora Mađarska najprej razčistiti svoje odnošaje do Male antante ter totalno izpremeniti dosedanj sistem, preden bi francoska vlada mogla proučiti predloge Mađarske glede posojila. Grof Bethlen je bil z ozirom na sprejem v Parizu očitno razočan.

Francoska vlada odklonila nemške ponudbe

FRANCIJA IN BELGIJA ODGOVORITA SKUPNO.

Pariz, 3. maja. s. »Agence Havas« javlja: Ministrski svet je z ozirom na stavljene pogoje, zlasti ker manjkajo jamstva in ker so ponudene vsote nezadostne, soglasno sklenil, da je nemški reparacijski predlog nesprejemljiv.

Berlin, 3. maja. j. Wolffov urad poroča iz Pariza: Ministrski svet je po svoji današnji seji izdal nastopni uradni komunikat: Ministrski svet se je danes dopoldne sestel pod predsedstvom predsednika Milleranda. Ministrski predsednik je dal na znanje noto, ki jo je dobil od nemškega opravnika poslov. Ministrski svet je bil soglasne mnenja, da je nemški predlog nesprejemljiv toliko glede stavljenih pogojev, kolikor zaradi tega, ker manjkajo v njem konkretni predlogi glede garancij in ker so v njem predlagane vsote nezadostne. Ministrski svet bo stopil v stik z belgijsko vlado glede sestave odgovora Nemčiji in glede obvestitve ostalih zaveznikov.

Pariz, 3. maja. j. Na Quai d'Orsayju so nočjo izjavili novinarjem, da se bo načrt francoskega odgovora na nemško noto sporočil še danes belgijski vladi. Danes popoldne je Poincaré obvestil angleškega poslanika o načrtu francoskega odgovora. Popoldne se je vršilo posvetovanje med ministrskim predsednikom, finančnim ministrom, ministrom za javna dela, ministrom za obnovo ter predsednikom reparacijske komisije Barthoujem o besedilu odgovora.

Kakor poroča »Matin«, bosta Francija in Belgija dali Nemčiji skupen odgovor

na njeno noto. Gotovo je, da se francoska in belgijska vojska toliko časa ne bo umaknila iz zasedenega ozemlja, dokler Nemčija ne bo izpolnila svojih obveznosti. Kakor javljajo iz Bruslja, smatrajo tudi belgijski listi nemške predloge za nesprejemljive.

Vsi listi soglasno odklanjajo nemške predloge in menijo, da so absolutno nepriljavni, da bi tvorili bazo za pogajanja. Edino »Petit Journal«, ki je glasilo Loucheurja zagovarja stališče, naj se na podlagi nemških ponudb pogajanja obnove.

»Petit Parisien« trdi, da francoska in belgijska vlada ne bosta Nemčiji poslali detajliranega odgovora, ampak bosta enostavno kratko odbili nemške predloge, sklicujoč se na svoje prejšnje ukrepe.

NEUGODEN VTIS NOTE V LONDONU.

London, 3. maja. j. Vodilna angleška oseba je glede vtisa nemške note izjavila, da je bil zaradi njenega izvajajočega tona v političnem delu in zaradi nejasnosti v finančnem delu zelo neugoden.

»Times« menijo, da nemški predlog sicer ne bo rešil reparacijskega problema. Francija in Belgija pa bi vendar storili pametno, da formalno ne zavrzeta teh predlogov. Najboljše, kar more Nemčija v lastnem interesu in v interesu Evrope napraviti, je, da opusti svojo brezsmiselno politiko in da se uda.

»Daily Telegraph« pravi, da ne obstoja upanje, da bi se na podlagi nemške note obnovila pogajanja.

Obnovljena srdita borba v Poruhrju in Porenju

NOVE NEMŠKE SABOTAŽE. — NAPAD NA VLAK. — NEMČIJA SE PRIPRAVLJA NA VOJNO?

Pariz, 3. maja. l. Borba v Poruhrju in Porenju, ki je zadnje tedne nekaj ponehala, se je večerjati, torej ravno na dan izročitve nemške mirovne note, obnovila z vso srditostjo. Pri Winningenu v zasedenem ozemlju so položili Nemci pod železniške tračnice ogromno množino eksplozivnih snovi, da bi spustili v zrak francoski vlak. Lokomotiva vlaka, ki je prišel iz Hattignena, je zletela v zrak, trije francoski vojski so bili mrtvi, več pa ranjenih. Pri Vorhallu so Nemci razstrelili železniški most.

Zasedbene oblasti so zaprele več talcev in napovedale obširne represalije. Lastniki rudnikov so dali pogasiti plavže za koka v vsem Porenju. Francoske oblasti zasedajo še preostale rudnike v Mannheimu in Gelsenkirchenu.

Nemci nadaljujejo pasivno resistenco v vsem zasedenem ozemlju v poostreni meri. Lyonski »L'Express« doznava, da se vrše v Nemčiji tajne priprave za mobilizacijo. Nemčija z gotovostjo računa na pomoč Rusije in bo napadla v prvi vrsti Poljsko, napram Franciji pa bo defenzivna. Nemčija ima sedaj sedem divizij »Reichswehra« ter organizacijo »Schupo« ki je na papirju sicer samo varnostna policija v resnici pa prava vojska formacija.

Casopisje soglasno poudarja, da pomenjajo obnovljene nemške sabotaže v okupiranem ozemlju prav slabo priporočilo za ugoden sprejem nemških ponudb za obnovev pogajanj med Nemčijo in zavezniki.

Solunska pogajanja zaključena

Atene, 3. maja. n. Iz vladnih krogov se javlja zastopnikom tiska, da so razgovori glede svobodne cone v solunskem pristanišču, ki jo ima dobiti Jugoslavija, zaključeni. Konvencija bo verjetno podpisana še tekom tega tedna. O vsebini konvencije niso znane podrobnosti. Merodajni krogi izjavljajo, da bo s konvencijo zadoščeno interesom obeh narodov.

JUGOSLAVIJA IN BELGIJA.

Beograd, 3. maja. r. Beograjsko vseučilišče je določilo drja Kumanudija, da bo na povabilo belgijskih kulturnih zavodov priredil v Bruslju več predavanj o kulturnih razmerah v Jugoslaviji, posebno o naših univerzah.

Državni nameštenci!

Akcijski odbor državnih nameščenec, železničarjev in vpokojencev sklicuje za soboto, dne 5. maja 1923 ob 19. uri 30 minut (1/8. zvečer) v veliki dvorani hotela »Union«.

JAVEN INFORMATIVNI SHOD državnih nameščenec, železničarjev in vpokojencev,

na katerem bodo delegati poročali o konferenci v Beogradu in o sedanjem položaju.

Akcijski odbor.

Akcijski odbor državnih nameščenec, železničarjev in vpokojencev sklicuje za soboto dne 5. maja 1923 ob 16. uri (4. pop.) sejo akcijskega odbora, ki se vrši v prostorih Zveze jugoslov. železničarjev, Gradišče 7. Na sejo naj pošlje svoje zastopnike vse organizacije, ki v akcijskem odboru že sodelujejo, pa tudi vse one, ki v akcijskem odboru doslej še nimajo svojega zastopnika. Poudarjamo važnost seje in obveznost udeležbe. — Akcijski odbor.

REZULTAT VOLITEV V ŠPANILU.

Pariz, 3. maja. l. Končni izid volitev v španski parlament je nastopen: vladna skupina in liberalci 228, konservativci 88, Maura 12, Lacierra 20, katalonci (separatisti) 22, republikanci 11, socialisti 7, neodvisni 21 mandatov. Zbornica je sklicana za 23. t. m.

BOLGARSKE REPARACIJE.

Pariz, 3. maja. s. Agence Havas javlja: Reparacijska komisija je s pridržkom gotovih dogovorov glede podrobnosti odobrila dne 21. marca 1923 podpisni protokol, v katerem se je določil plačilni statut ter izvršitev reparacijskih obveznosti Bolgarije.

Inozemske borze

3. maja.
Curih: Berlin 0.0148, London 25.66, Pariz 36.73, Milan 27.05, Praga 16.4750, Budimpešta 0.1025, Beograd 5.7750, Sofija 4.20, Varšava 0.0115, Dunaj 0.00781 avstr. krone 0.007825.

Trst, devize: Pariz 135.25 — 135.75, London 94.80 — 95, Newyork 20.30 — 20.40, Švica 368 — 370, Berlin 0.0550 — 0.06, Praga 60.50 — 60.70, Beograd 21.75 — 22, Dunaj 0.0280 — 0.03, valute: avstrijske krone 0.028 — 0.0320, dinarji 22 — 22.50, dolarji 20.30 — 20.40, franki 77.50 — 78.25, funti 94.50 — 94.80.

Berlin: Newyork 38.200, London 176.300, Pariz 2520, Praga 1130, Varšava 0.78, Dunaj 0.44, Milan 1865, Curih 6855, valute: dolarji 38.800, švic. franki 6850, franc. franki 2515, funti 176.200, češkoslovaške 1128, poljske marke 0.78 lire 1860.

Radi večernih neviht, ki so ovirale telefonski promet, do zaključka lista nismo mogli dobiti londonske in newyorške borze. Dunajska borza danes ni poslovala.

Poljski akademiki v Ljubljani

Akademsko pevsko društvo »Chor technicki« iz Lvova je večeraj popoldne na svoji turneji po Jugoslaviji dospelo iz Maribora v Ljubljano. Na glavnem kolodvoru se je zbralo precej ljubljanskega občinstva, zastopniki raznih društev in korporacij, posebno številno pa je bila zastopana ljubljanska akademska omladina. Ko je prišel vlak na postajo, so zaorili bratom Poljakom krepki »Zivio!« - klici v pozdrav. Goste je najprej pozdravil rektor ljubljanske univerze dr. Aleš Ušeničnik, poudarjajoč pomen obiska poljskih akademikov v Ljubljani za vzpostavitev kulturnih odnosov med obema bratskima narodoma. V imenu vlade je pozdravil goste dr. Stenke, želeč jim iskreno dobrodošlico. V poljskem jeziku je nato pozdravil poljske akademike predsednik »Društva ljubiteljev poljskega naroda« doktor Molé. V imenu vseh naprednih akademikov in zlasti v imenu akademskega društva »Jadran« je v lepih besedah nagovoril svoje poljske stanovske tovariše filozof Jan Kolar. Za lepi sprejem se je zahvalil Poljak Zaluzski. Ob vzklikih »Zwili Poljaki!« so se nato gostje podali v mesto.

Zvečer se je vršil v dvorani Narodnega akademskega doma (Arena) nad vse prisrčen pozdravni večer, ki ga je priredilo »Društvo ljubiteljev poljskega jezika«. Društveni predsednik profesor dr. Vojeslav Molé je pozdravil omladino bratskega poljskega naroda v vnešenih, burno akklamiranih besedah. Govoril je tudi dr. Švigelj v imenu »Zveze pevskih društev«. Med gosti so bili veliki znanec Lukan, prof. Molé, vseuč. prof. Hinterlechner, predsednik višjega šolskega sveta dr. Bevk, višji šol. nadzornik prof. Wester, ravnatelj Akad. kolegija prof. Jeran, zastopniki »Glasbene Matice« ter drugih kulturnih institucij, mnogo narodnih gospodincev in gospa z gospo dr. Zorjavovo, člani ljubljanske poljske kolonije, med njimi člana kralj. opere gosp. Sovilski z gospo in ga. Levandovska ter končno številni akademiki. Poljski gostje so lepo zapeli par pesmi, nakar se je razvila živahna zabava in je mladina tudi veselo zarajala. Poljski akademiki z veliko pohvalo pripovedujejo o pristrnem sprejemu v vsej Jugoslaviji. Njihovi koncerti v Skopju, Beogradu, Zagrebu in Mariboru so bili razprodani. Upamo, da bo tudi ljubljansko narodno občinstvo danes napolnilo Unionsko dvorano, da čuje krasno poljsko pesem.

Koncert v veliki dvorani »Uniona« se začne točno ob 8. Predprodaja vstopnic je v Matični trgovini na Kongresnem trgu.

POLJSKO-SLOVANSKA POBRATIMJA V MARIBORU.

Prednočnim so poljski akademiki koncertirali v mariborski Götzovi koncertni dvorani. Zvonki, jasni tenorji, polni zanosa in navdušenja. Drugi glasovi dobro ubrani, basni nizki in mehki. Program je bil sestavljen iz poljskih modernih in starih reprezentativnih zbornih skladb, posebno učinkovite so bile po Talu harmonizirane pesmi, med njimi je zelo ugajala poljska mazurka in še posebno »Krakowiak«. Mariborska Glasbena Matica je poklonila zboru sredi koncerta lep lovorov venec, nakar je v znešenem govoru nazdravil jugoslovanom poljski akademik Zaluzsky.

Po koncertu je bila pogostitev v grški kleti, pri čemer je svirala vojaška godba. Velik govor je imel pri tej priložnosti dr. Pivko, ki je pozdravil goste in se jim zahvalil za gostoljubni sprejem naših rojakov na tamošnjih univerzah. Govorilo se je v navdušenih govorih zlasti o poljsko-jugoslovanem zblizanju. Za govore se je zahvaljeval akademik Zaluzsky, ki je naglašal, da je njegov zbor, prežet te ideje, že začel s praktičnim delom za to zblizanje.

Bavbav Pribečević

O. Svetozar Pribečević je lahko ponosen. Klerikali se ga tako boje, da raje požirajo vso radikalščino z njeno korupcijo, davčnimi sistemi, vojaščinom in centralizmom, kakor da bi njega videli v vladi. V »Slovenskem Narodu« je od slovičeni namestnik Hribar zagrešil na vrhuncu krize članek, ki se je zavzel za homogeno radikalno vladno, kakor jo je želela SLS. Ta članek se je v črtilico preveden v odličnem hipu razširil v Beogradu kot »mnenje naprednih Slovencev«.

G. Hribar je med drugim hudo napadel g. Pribečevića, češ da je Pašić bil že med ustavno razpravo zoper oblasti, a je podlegel Pribečeviću. Napram temu falzifikatu resnice, ki ga širijo razni politični ignoranti čisto sistematski, moramo osvežiti, kar sicer ve vsakdo, ki se je brljal za politiko od leta 1920. naprej: Delitev na oblasti je bila že od prvega početka v ustavnem načrtu g. Vesniča in pozneje v načrtu g. Pašića. Pašić je zagovarjal čim najmanjši obseg oblasti. Skrajša se je zavzemala za maksimalno število 400.000, pozneje so ga pripravili na 600.000 in tak je bil na to tudi očiščeni njegov predlog. Ravno tako je bil g. Davidović dosledno pristaš malih oblasti. Za velike oblasti so se javno zavzemali v vladnih skupinah le demokrati iz Slovenije in Hrvaške, katere je v tem oziru posebno podpiral — Pribečević. Ko je g. Pašić prišel čul o maksimalnem številu 800.000, se je tako razburil, da je hotel takoj odstopiti. V demokratskem klubu je takratni posl. dr. Zorjav stavil predlog za maksimum 1 milijona, proti sta bila g. Davidović in Veljković, za pa se je izjavil g. Pribečević vendar z dodatkom, da bo pri Pašiću, ki je že itak ves nervozen, če se govori o večjem številu, 1 milijon pač nedosegljiv, vsled česar se bomo morali zadovoljiti s kompromisom. Nato so začeli prigovarjati Pašiću, naj vendar pustijo, in končno se je posrečilo g. Pribečeviću izveliči število 800.000, ki pa ni bilo Pašiću nič pogodu in je proti njemu zelo godrnjal tedaj in pozneje, češ da da raje ostavko, kakor da bi dovolil večje oblasti.

Ta dejstva so obče znana. Le politični šarlatani, ki z lažmi operirajo po slovenskih listih, morejo zdaj izkrivljati resnico, da se pripisujejo radikalom. Ni dvoma, da je vse to znano tudi piscu pamfleta v »Slovenskem Narodu« g. Ivanu Hribarju. Ta pa ima res vzroka dovolj, da se huduje na Pribečevića, ki se mu je grozno zameril. Ko je namreč Hribar začel nositi ono smešno uniformo, ki je vzbujala veselo razpoloženje po vsej državi, je Pribečević kot notranji minister povedal g. Hribarju, da je smešen in da je taka uniforma prisvojena fantazija. Povedal mu je dalje, da neopravičeno rabi naslov ministra, ker ni bil minister. Zavrnil mu je uniformo in ministra ter mu vrhu tega gledal na prste pri njegovih službenih računih. Zato pa je Ivan Hribar zdaj napisal članek, da je Pribečević nesreča za državo, a bil je le nesreča za — Hribarja.

Poseben strah obhaja tudi klerikalce. O. Pribečević je namreč pri slučajnem srečanju čestital dr. Koroscu na radikalni vladi. Upamo, da se dr. Korosce primerno zahvali. Po tem šaljivem uvodu pa se je razpletel resnejši razgovor, v katerem je Pribečević Koroscu izjavil, da se demokraciji seveda ne bodo nikdar vezali s klerikalci; povedal pa mu je tudi to, da bodo pravi jugoslovani z vsemi sredstvi branili državno jedinstvo proti vsem rušilcem. »Slovenec« je zaskal ta razgovor tako, kakor bi Pribečević pripravil »vstajo« proti klerikalcem. Klerikalne kosti so zadrževale in neustrašnim borcem za avtonomijo, federacijo, republiko, sestro cesarice Elizabete in soprogo predsednika Wilsona se ježilo lasje. Tolažilo se s tem, da Srbi ne bodo nikdar dopustili »državljanske vojske« proti klerikalcem in radičevcem ter izražala celo upanje, da bodo demokratski poslanci iz Hrvatske odložili mandate...

Strašen je ta Svetozar Pribečević! Kako državniški so nasproti njemu Pašić, Velizar Janković in drugi radikalni prvaki. Gospod Pašić je obljubil klerikalcem svobodne roke v Sloveniji (češ čena bodi njegova brada!), g. Velizar Janković pa bo sedaj celo obnovil svoje častno članstvo pri slovenskih Orlih... To so gospodje, katerim se z veseljem služim!

Politične beležke

+ Iz strankine organizacije JDS. Nova krajevna organizacija JDS se je ustanovila v St. Janžu pri Zibiki na Štajerskem za občine Zibika, Sv. Stefan in Tinsko. Za predsednika je izvoljen posestnik Ivan Tonjko. Pripravlja se ustanovitev krajevnih organizacij v Slivnici, Mestinju in Penikvi. Okrajni zaupni sestanek JDS, ki se je vršil prošle nedelje v Mestinju, je odlično uspel. Dne 10. maja se vrši v Šmarju sestanek zaupnikov za žrnarsko - rogarsko - kozjanski volilni okraj. — Krajevna organizacija JDS v Oplotnici je na svojem običnem zboru znova izvolila za predsednika zaslužnega demokratskega borce gosp. Franca Petelinška, posestnika in kolarja. — V konjiškem okraju se pripravljajo ustanovitve krajevnih organizacij JDS za Vitanje, Spitalič, Stranice in Lohce. Naprednjaki, združite se v političnih organizacijah JDS, ki tvorijo najtrdnjše obrambne čete proti navali reakcionarnega radikalno - klerikalnega režima.

+ Več doslednosti! »Slovenec« se zgraža, da slovenski trgovci in industrijanci ne dopisujejo v čisti slovenski ljudem, ki lahko razumejo naš jezik. To razburjenje klerikalcev bi bilo nekaj vredno, ako bi slovenska duhovščina Slovencev ne brala latinške maše in če bi slovenski škofje z Rimom občevali v čisti slovensčini. Bog gotovo razume »čisto slovensčino« in njegov namestnik bi mogel imeti za svoje slovenske ovčice vsaj slovenskega sekretarja.

+ Kdaj se uveljavi uradniški pragmatika. V radikalni stranki se že dalj časa vrši diskusija o uradniškem vprašanju. Stranka se je v dala pritisku krone ter vzela uradniški zakon v svoj program. Skušala ga bo »primerno« prikriti, v ostalem pa se najbrž ne bo protivila čim prejšnji parlamentarni rešitvi. Na drugi strani pa izgleda, da bo izvedbo zakona čim dalje zadržala. Minister Stojadinović namreč je skonstruiral junktim med izvedbo materialnih ugodnosti iz novega uradniškega zakona in sprejetjem projekta o reformi davčne zakonodaje. Ako ostane pri tem junktimu, je izigran baš oni del uradniškega zakona, ki se nanaša na plače. Kakor znano, je bivši minister Kumanudi za ureditev plač državnih namestnikov izdelal načrt o uvedbi specialnih davkov, katerih dohodki bi nudili zadost-

no pokritje. — Pred uradniškim zakonom pa je treba ustvariti takoj provizorij z izdatnim povzemanjem doklad. O tem so si na jasnem vsi, ki resno uvažujejo strahovito bedo državnih namestnikov. Vlada bi morala torej nemudoma predložiti finančnemu odboru predlog o povzemanju doklad. Kakor pa nam poročajo iz Beograda, finančni minister ni dal svojim referentom še niti naloga, da pripravijo kak tozadeven predlog...

+ Obupne krike dajejo od sebe hrvatski klerikalci. Slovenski bratje so ž njimi res grodo ravnali. Prepustili so uboge »popovce« na milost in nemilost svojemu novemu šefu Stjepanu Radiću, ki jih neusmiljeno mesari. Zato ni čudno, če hrvatski klerikalci nikakor ne soglašajo s politiko gospoda Korosca. V »Narodni Politiki« že od začetka proglašajo zvezo klerikalcev in Radića za sramotno in katoliški veri skrajno škodljivo. Sedaj je nastopil bivši posl. dr. Šimrak, nekdanja desna roka dr. Korosca, v »Narodni Politiki« ter slika slovenskim sobratom hudiča na steno. Namiguje, da so se zvezali z »avijatičarjem«, ki jih bo vse skupaj odnesel k vragu, ironizira njihovo politično neiskrenost, ki sedaj po Beogradu na vsa usta desavira Radića, ostro napada nesrečnega Janeza Brodarja, ki se je v svoji »neusmotrenosti« v Zagrebu identificiral z Radićevimi izpadi, ter mu priporoča, naj ne hodi v Zagreb delat ambiciozne eksperimente. Dr. Šimrak napoveduje klerikalcem v Sloveniji, da jih bo Radić vse skupaj požrl. S tem, da je Korosce proglašil za svojega pridnega učenca, je razračunavanje že pričelo. Končno si dr. Šimrak umiva roke. »Neka rešavajo oni, koji su doveli do ove situacije«...

Prosveča

Liubljanska drama.
Petek, 4.: Premiera Shakespearjeve komedije »Kar hočete«. Izv.
Sobota, 5.: Ob 4. pop. dijaška predstava po znanih cenah: »Otok in Struga«. Izv.
Nedelja, 6.: Othello. Izv.
Ponedeljek, 7.: »Kar hočete«. U.

Liubljanska opera.
Petek, 4.: »Janko in Metka«. E.
Sobota, 5.: »Carmen«. Gostovanje operne pevke Marte Pospišilove. Izv.
Nedelja, 6.: »Čarostrelec«. V korist Udruženja invalidov. Izv.

Šentjakobski oder v Ljubljani.
Sobota, 5.: »Maškarada«.
Mariborsko gledališče.
Sobota, 5.: »Faust«. Gostujejo gg. Flögl, Hrčič in Knittel, vsi trije člani zagrebske opere.

Ljubljanska opera. Čajkovskega »Onegin«, ena najbolj priljubljenih oper našega repertoarja, je imel sinoči zopet enkrat z izrednim navdušenjem sprejeto premiero. Gledališče je bilo natlačeno polno, saj so pritisnili šikarji, da so kumovali opernemu krstu svojega najbojega rojaka tenorista g. Burje. Zato je bilo sinoči v ploskanju izjemno mnogo temperamenta in vztrajnosti v ovacijah, ki so jih bili deležni vsi solisti. Kritično pa predstava ni bila na višini; zlasti prve slike so se vlekle medlo in suboparno, nadaljnje so se razširile in poslednji dve šele sta se povzpeli do pravega tempa in žara. »Onegin« je lirski opera, polna razkošne poezije, poleta in strasti, izražanih v neskončni reki sladkih melodij, duhovito prepletenih vodilnih motivov in temperamentnih plesov. Čustvo dominira nad dramatičnostjo in karakterizacijo oseb. Poezije, strasti, poleta, skratka čustva pa smo pogrešali zlasti v orkestru, ki je bil v splošnem površen, prazen, obrtniški. Zbori so bili dovršno naštrinjani, a nekam večavi, ker brččas preblizu postavljeni. Režija je bila dobra, oprema lepa, nove dekoracije g. Skružnega okusne. Prva slika bi bila brez visokega praktičnega menda dosti ugodnejša; plesna scena pa je bila zmešana in v toaletah nedostopna. Glavno zanimanje se je obrnilo na g. Burjo, gojenca prof. dr. Kozine. Nastopil je prvič, morda v nekoliko preveliki in preteški tenorski partiji Lenskega. Šele 22letni pevec se uči jedva dve leti. Ime vlesimpatičen, ne velik, a prožen, v vseh legah kultiviran material, ki bo nedvomno rasel. Poje inteligentno, čustveno in izvrstno vokalizira. V igri je seveda še boječ, toda ni neokreten. Dosegel je brez dvoma časten uspeh in prejel zaslužen venec. Izmed ostalih solistov gre vse priznanje gđ. Ziković (Tatjana), gg. Balaban (Onegin) in Betettu (Gremim). Več prihodnjih. Predstava je trajala do pol 12. ure.

Dramska premiera v Ljubljani. Danes v petek igrajo v dramskem gledališču Shakespearjevo komedijo »Kar hočete«. To bo prva uprizoritev te komedije v slovenskem jeziku in na slovenskem odru v sijajnem prevodu dramaturga g. O. Zupančiča. Režijo vodi g. Šest. Malvoča igra g. Rogoz, Viole g. Saričeva, Ollivio g. Wintrova, Tobijo g. Peček, Sebastijana g. Kralj, Marijo g. Juvanova, norca g. Skrbinek. »Kar hočete« spada med najzabavnejše komedije velikega Britanca. Nove dekoracije je naslikal g. Skružny.

Sentjakobski oder v Ljubljani. Na željo občinstva se ponovi šestič in zadnji v tej sezoni humorjapna francoska veseliga »Maškarada«.

Smola zagrebskega gledališča. Zagrebško gledališče je zadnje čase pripravljalo dve zanimivi noviteti: Debussyjevo opero »Pelleas in Melisanda« ter Ibsenovega »Peer Gynta«. Naključje je hotelo, da se je morala uprizoritev obeh novitet odložiti; Debussyjeva opera zaradi obolevosti pevca Križaja, ki je zbolel za pljučnico, Ibsenovo delo pa zaradi ponesrečenega igralca Povriča, katerega je poskodoval neki predmet, ki mu je padel na glavo.

Vokalno-instrumentalni koncert Glasbene Matice v Ljubljani. ki se vrši v ponedeljek dne 7. maja ob 8. uri zvečer v Unionu, nam prinese izvrstno slovensko noviteto »Psalm št. 41 in 42« za veliki orkester, tenorsolo in mešani zbor, najnovejšo delo našega skladatelja-prvaka Antona Lajovca. Široko in globoko zasnovana skladba pomenja dragoceno bogatstvo naše glasbene literature in njen dosedanj višek. Razsežen tenorski part je poverjen opernemu tenoristu Mariju Simencu, razen njemu sodelujeta mešani zbor Glasbene Matice in orkester Narodnega gledališča, pomnožen z nekaterimi konservatorskimi profesorji in člani orkestralnega društva Glasbene Matice. Razen Psalma je na programu Premlova Božična suita za orkester in mešani zbor in Beethovnova VIII. simfonija. Premlova suita je bila proizvajana že na ljubljem koncertu Glasbene Matice; sedaj se ponovi v spremenjeni instrumentaciji in dodanim četrtim stavkom »Sveti trije kralji« za orkester in mešani zbor. Koncert dirigira Niko Štritof.

Beograjski S. K., večkratni prvak Beograda, igra 20. in 21. t. m. v Ljubljani proti Iliriji. BSK je gostoval pri naših že leta 1921 z rezultati 3 : 1 in 1 : 3.

Turneja praške Slavije po Jugoslaviji je preložena na kasnejši termin. V Ljubljani bi bila morala igrati 5. in 6. t. m.

Pomladanske konjske dirke se bodo vršile 6., 10. in 13. t. m. na dirkališču na Teznu pri Mariboru. Dirke se udeležijo poleg rednih dirkačev tudi več novincev. Prvi in zadnji dan dirke se bo vršila tudi tekmovalna vožnja. Iz Maribora bo vozil na dirkališče vsak dan dirke poseben vlak.

Konjske dirke v Varaždinu. Varaždinsko »Kolo jahača« in vozača Zrinjski prireditelji dne 20. in 21. t. m. velike konjske dirke v galopu i kasu na varaždinskem dirkališču. Skupne nagrade 200.000 K. Dirkališče je ponovno renovirano in nudi sliko vsemestnega turfa. Početek dirke je ob 14. Totalisator. Koncert. Veliki buffet. Dne 21. t. m. ob 8. do 12. dopoldne velika izložba konj domače pasme. Dne 22. t. m. velik sejem dirkalnih in težkih konjev.

Objave

* **Pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani.** Pevska vaja se vrši v petek, dne 4. t. m. ob 6.15 uri zvečer, generalna skušnja pa v soboto, dne 5. t. m. ob 4. uri pop. v veliki dvorani hotela Union. Vsi in točno. Odbor.

* **Ruska predstava in ples.** V soboto, 5. t. m. se vrši v dvorani hotela Tivoli ruska gledališka predstava. Uprizorjene bodo tri veseligre-enojedanke: »Jubilej«, »Srečni par« in »Stričeve zabave«. Po predstavi ples. Vstopnina za ples 5 Din. Začetek ob 8. zvečer. Gosti dobrodošli.

* **Popis živine in vozil v Ljubljani.** Ljubljanski mestni magistrat razglašuje, da je do 5. t. m. naznaniti mestnemu vojaškemu uradu v Mestnem domu vse vrpežno živino, vozila, avtomobile, motorna kolesa, bicikle in opremo. Opustitev naznanitve, zamuda ali napadna naznanitev se kaznuje z globo 100 — 300 dinarjev ali z zaporom. Več je razvidno iz razglašene mestnega magistrata.

* **Usmiljenim srcem.** Vojni invalid, oče 5 nedoletnih otrok, trka na usmiljenje srca s prošnjo, naj bi mu priskočili na pomoč, bodisi z blagom, živežem ali denarjem. Darila sprejema iz hvaležnosti upravnništvo »Jutra«. Prešernova ulica.

* **Pozabila se je** v četrtek 3. t. m. med pol 8. in trideset na 8. zjutraj na klopi velikih utrd na ljubljanskem Gradu, »Alpaka«-dora za cigarete. Pošten najditec naj jo odda proti nagradi na magistratu stražnici.

Bivši ruski oficir odpeljal mlado prekmursko židinjco

Maribor, 3. maja.
Mariborsko okrožno sodišče je danes razpravljalo prav romantično prekmursko ljubezensko avanturo. Meseca februarja t. l. je prišel v St. Janž v Prekmurje k svoemu stricu Korniloviću, ki je služil pri obmejni finančni straži, ruski begunec Mihail Kuprejanov, bivši kapetan Vranglove armade. Njegovi stariši so imeli v Petrogradu odlično socialno stališče, veliko premoženje in mati živi še sedaj v dobrih razmerah v Berlinu. Mihail Kuprejanov pa je leta 1920. pribežal na pobegu Vranglove armade na polotok Galipoli, od koder je prišel leta 1921. v Jugoslavijo in bil nekaj časa v pogranični službi v Dalmaciji. Ko pa so Vranglovce razpustili, si je Kuprejanov poiskal v Zagrebu zaslužek kot zidarski delavec Zidarska sezona pa je minila in Kuprejanov se je zatekel k stricu Korniloviću v Prekmurje. Tam je končno po intervenciji nekega advokata dobil službo pri mesarju Heibergerju v Murski Soboti, kjer je opravljal za golc hrano domača dela.

V tej službi se je seznanil s 16letno hčerko židovskega trgovca Margito Gondo. Mlada srca so se kmalu vnela in Rus je začel snovati načrte po lastnem glodnem gnezdu. Toda njegova beda je slarko sanje v kali sproti dušila. Edini izhod je videl v begu v Matjuško Rusijo. Margita je v beg takoj privolila, čeprav, kakor je trdila večeraj pred sodniki, Kuprejanova ni ljubila, ampak je hotela le uiti neznoznim razmeram v rodini k sorodnikom v Gradec. Njen oče zopet je trdil, da je Kuprejanov le orodje tretjega, ker je imela hčerka ljubavno razmerje z nekim carnikom, česar oč ne trpel.

Toda teh srčnih skrivnosti sodišče ni razvzojalo. Ugotovilo je le, da je neko noč prišel Kuprejanov ob pol 10. pred hišo trgovca Gonda, kjer je še čakala Margita s punkelčkom. Odsila sta v tiho noč. Ko sta prišla blizu državne meje, pa se je ulič del in ljubimca sta morala prenočiti v krčmi. Drugo jutro sta morala sušiti obleko, ker je imela Margita same eno s seboj. Nato sta prišla domo, toda obmejni stražarji, čeprav Rusi, Kuprejanova niso takoj pustili čez mejo. Med tem pa je prišel že na bližnjo orožniško postajo kurir iz Murske Sobotice iskati izgubljenega hčerko in orožniki so tik meje oba begunca pograbili. Margita se je vrnila k neljubljenemu očetu. Kuprejanov pa je romal na sodišče, kjer je bil danes obsojen radi zvodništva na en mesec ječe. Sodnikom je Kuprejanov izjavil, da odide takoj po povratku iz ječe v Rusijo in pride potem po svojo Margito, da jo poroči, če ne bo prišla že sama prej k njemu.

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija v Ljubljani priredi v nedeljo, 6. t. m. ob 14.30 že objavljene »Otvoritvene dirke« na progi Ljubljana (Zg. Siska) - St. Vid s sledečim vspeedom: Novinci 3 km, juniorji 5 km, seniori 3 km, damska 2 km, glavna 10 km, handicap 5 km in tolažilna na 3 km. Prijave sprejema g. Oskar Kurner v trgovini Gorec v palači Ljubljanske kreditne banke do 4. t. m. ob 18. ko se prijave zaključijo.

Domače vesti

*** Predsednik Masaryk Juriju Bijankinju.** Predsednik češkoslovaške republike Masaryk je poslal ministru n. r. gosp. Juriju Bijankinju, predsedniku «Jadranske Straže» o priliki njegovega godu dne 24. aprila svojo fotografijo z lastnorodnim podpisom in dedikacijo «Svojemu tovarišu».

*** Belgijski konzulat v Ljubljani.** Za honorarnega belgijskega konzula v Ljubljani je imenovan ravnatelj ljubljanskega veleposlana g. Milan Dular.

*** Zagrebska občina kupila Maksimir.** Kakor poročajo zagrebski listi, je mestna občina zagrebska kupila od države znani maksimirski park s pripadajočim posestvom. Tozadevna pogodba je bila prošlo soboto podpisana ter odposlana v Beograd na odobrenje.

*** Novo kopališče pri Dubrovniku.** Podružnica «Srbske banke» v Dubrovniku je pričela te dni z gradnjo velikega modernega kopališča v zalivu Sv. Martina na polotoku poleg Dubrovnika. Kopališče, ki bo opremljeno z vsem komfortom modernih kopališč, bo imelo sto kabin ter se odpre v letošnji sezoni.

*** Pod tujim jarmom.** Italijanski uradni list je objavil te dni kr. odlok o rabi novih krajevnih imen v Primorju in na Tirolskem. Odlok ima namen, da zunanjo popolnoma izbrisati vsako sled, da prebiva v zasedenem primorskem ozemlju avtohtono slovansko prebivalstvo. Vsi javni uradi in oblasti se morajo posluževati izključno le novih italijanskih spakodran, ki so deloma tako strašne, da celo odlok dovoljuje obnem rabo pravega domačega imena, toda v oklepaju. Seznam novih imen je sestavila posebna «znanstvena komisija», v kateri je bilo tudi nekaj vseučiliških profesorjev, ki naj bi s svojim znanstvenim ugledom jamčili, da bo šlo spakodranje vsaj kolikor toliko po «znanstvenem» kriteriju. Kako je komisija postopala in kako neumne uradne spakodranke je določila, naj pove samo nekaj vzgledov: Dolina — San Dorlo della Vale, Repen — Rupin grande, Stjak — S. Giacomo in Colle, Nabrežina — Aurisina, Vreme — Aurencio, Britof — Cave Auremiane. Novi krajevni seznam je čisto navadno zasmevanje našega naroda v zasedenem ozemlju in skrajno nasilstvo nad domačim slovanskim življenjem.

*** Slovenci in novi furlanski prefekt.** Italijanska vlada je imenovala za novega prefekta furlanske pokrajine, kateri je priključena tudi slovenska Goriška, odvetnika Pisentija. Njegovo imenovanje pomeni za goriško Slovence pričetek dobe še ostrejšega narodnega preganjanja, kajti Pisentij je znan kot eden najbolj vnetih propagatorjev misli o rimskem imperiju in pohodu na vzhod. Njegovo delovanje bo stremelo predvsem za čim uspešnejšo in hitrejšo asimilacijo slovenskega življa in kolonizacije tujerodcev na Goriškem.

*** Imenovanja v državni službi.** Dr. Fran Hubad je imenovan za višjega finančnega svetnika pri finančni prokuraturi v Ljubljani. V območju delegacije ministrstva financ v Ljubljani so imenovani: Fran Ilvar, Drago Podreka in Stefan Rojnik za višje računske svetnike; Srečko Magolič, Ivan Šiška, Božidar Tomič, Dragotin Lunder in Andrej Klanjšek za računske svetnike; Janko Habjan, Josip Nanut, Anton Pestotnik, Fran Zupanc, Ignacij Brandsteter, Viktor Markič, Vladimir Kristof in Anton Gnidovec za računske revidente; Viktor Bischof, Julij Lavrenčič, Janko Spreitzer, Zmago Trešček in Anton Intihar za računske oficiale; Albin Juvanc, Ivan Zgonc, Bogdan Zupan, Josip Zupan in Anton Vrhovec za računske asistente. — Minister za narodno zdravje je šef-zdravniška dr. Josipa Drobnika iz Topolšice premedil v Celje ter ga obnem imenoval za šefa onodnega antituberkuloznega dispanzarija. — Provizorna vladna koncipista Dominik Dereani pri okrajnem glavarstvu v Liti in Matija Malešič pri okrajnem glavarstvu v Murski Soboti sta imenovana za okrajna komisarja na dosedanjih službenih mestih. Pri oddelku za socialno politiko pokrajinske uprave za Slovenijo so imenovane za pisarniške oficiantke: Slava Kolar, Berta Lozej, Zofija Tonja in Marija Rudolf, za stalne uradne sluga pa Alojzij Zalokar, Alojzij Bračun, Albin Leber in Martin Usenik.

*** Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glasilo uradnega zdravstvenega izkaza se je v mestni občini ljubljanski v dobi od 22. do 28. aprila rodilo 35 otrok, med temi 2 mrtvorjenčka, umrlo pa je 17 moških in 12 žensk, skupaj torej 29 oseb in sicer: 7 oseb za jetiko, 2 za zastupljenjem rane, po 1 oseba za trebušnim letarjem, za srčno hibo in za življensko leto bošjo, 15 oseb vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 1 oseba vsled slučajne smrtne poškodbe, 1 oseba pa je bila težko poškodovana pripeljana v bolnico, kjer je podlegla poškodbam.

*** Pukovska okrožna komanda v Celju namerava izdati novo poslopje na dvorišču Kralja Petra vojvode ob Dečkovi trgu, kar so njeni dosedanjí poslovni prostori v poslopju starega okrožnega sodišča neprimerni. Poveljstvo se je obrnilo do mestne občine celjske s ponudbo, da ji postavi to poslopje, v zameno bi pa dobila vse vojaške barake pri Sp. Lamovžu in staro vojaško bolnico. O ponudbi se bo razpravljalo v prihodnji seji celjskega obč. sveta, ki je dal ponu-**

jene objekte natančno preceniti po strokovnjakih.

*** Naša «posebna izdaja».** Zaradi majniškega praznika naš list v sredo jutrajni izšel. Medtem so se v Beogradu odigrali v torek važni politični dogodki. Napovedano imenovanje nove vlade se ni izvršilo, pač pa je kralj na neobičajen način klical k sebi demokratske prvake in jim je, kakor avtentično vemo, izjavil, da ukaz se ni podpisal. Morda smo dodati še to, da se je vladar upiral imenovati samoradikalno vlado ter je še v zadnjem trenutku skušal najti drug izhod. To je politični dogodek prve vrste. Zagrebski blokaški «Hrvat» ga tolmači kot manifestacijo krone za demokrate. To tolmačenje je gotovo pravilno v tem smislu, da je krona tudi v momentu, ko nastopa plemenski režim, hotela poudariti svoje naziranje o položaju. To je bil razlog, da smo se oddčili prireditelji še dopolne izredno izdajo «Jutra». V momentu, ko je «Jutra» izšlo, vlada še ni bila imenovana in šele v sredo dne 2. maja ob 11. uri je kralj podpisal ukaz o novem ministru. Vest o imenovanju vlade smo prejeli ob 1. uri popoldne (2 uri po izdaji «Jutra») ter smo jo tudi takoj afiširali pred našo redakcijo in v izlozkih uprave. Najodločnejše protestiramo proti temu, da nam «Slovenec» in «Slov. Narod» očitata, da smo si svoje poročilo «izmišlili». Vse, kar smo poročali, je bilo absolutno točno. «Slovenski Narod» je pri tem zagrešil še to nelojalnost, da potvorno citira. Fabrikantom lurske vode ter znanim varalicam javnosti, klerikalcem, ne bomo odgovarjali. Trditve «Slov. Naroda», da je on dajal ljudem «pravilne informacije», kvitiramo s primerno veselostjo. Pripominjamo le, da je bila njegova vest o imenovanju samoradikalne vlade dne 1. maja neresnična. Vlada je bila imenovana 2. maja.

*** Srce Jezusovo in Pašičeva brada.** Pred volitvami smo opozarjali na klerikalno bogoskrunstvo, zlasti kako so kleriki srce Jezusovo na bogokletniški način zlorabljali v volilne namene. Takrat je duhovščina pripovedovala bogaboječim ovčicam, da je Zveličar največji prijatelj Slovencev, da naj volijo svojo kroglico, predno pade v volilno skrinjico, polože v presveto srce Jezusovo. Kranjci in Stajerci so se nato kar trli okoli dr. Koroščeve skrinjice v prepričanju, da pride sedaj zanje čas, ko se jim ima pokazati božje kraljestvo. Minulo pa je komaj mesec dni in že so klerikalci dokazali na kako brezvesten način so se norčevali iz zaslepljenih vernikov. Njihov napovedani simbol srednjega isida volitev — Srce Jezusovo — se je namreč izpremenil v — Pašičevo brado. Radovedni smo le, če bo sedaj «Glasnik srca Jezusovega» pisal tudi o Pašičevi bradi ter če bo naša duhovščina tako kot se spodobila slavila tega najnovejšega patrona SLS. Vsekako bodo morale vsaj Marijine device nositi škapulir s kociinami iz brade ščica Baje.

*** Nemogoča zahteva.** «Noben socialist ne sme nikdar in nikjer kupovati pri trdkih, ki ne inserirajo v našem listu». Tako trdi socialistično «glavno glasilo» in s tem podpira zasebne podjetnike in kapitaliste, naj se ponujajo proletariatu in se dajo od njega podpirati, namesto rusiti. Toda to je že bolj stara stvar in list se izgovarja najbrže, kakor oni cerkveni veljaki, ki je povedal, da naj se fara ravna po njegovih besedah, ne pa vgleddih. Bolj v zadregi bodo gospodje socialisti, če bi se hoteli ravnati po zahtevi svojega lista, kajti poleg goriškega opomina najdemo samo še dva inserata, od kojih eden vabi, naj si socialisti dajo le pri njem — zobe dreti. Kam pa pojdejo reveži po druge potrebščine?

*** Prodaja smodnika in drugih razstreliv.** Prejeli smo: Posestniki rudokopov, kamnelomov, stavbeniki, kmetje itd. se opozarjajo na policijsko naredbo, glasom katere je potreba za dobavo vsake vrste razstreliva (smodnika, kamnikita, dinamita, titanita, kapič, vžigalne vrvice) oblastvenega dovolila in sicer ne od pristojnega županstva, ampak od pristojnega Okrajnega glavarstva, v katerem se prosilec nahaja. Da ne bodo dotičniki, ki rabijo razstreliva, imeli nepotrebnih potov, se vsi v lastnem interesu opozarjajo, da si o pravem času preskrbe potrebnega dovolila, ker so predpisi zelo strogi in se od strani založnikov razstreliv ne bo delalo nobene izjeme.

*** Vplačevanje vselične takse.** Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Po novih predpisih ministrstva za finance se morajo vse prijave o prireditvah zaradi plačila vselične takse v bodočo vlagati pri kompetentnem oddelku finančne kontrole in ne več, kakor dosedaj pri davčnem uradu. Oddelke finančne kontrole bo po vplačilu takse žigalno vstopnice in jih izročal strankam ter izven sedeža davčnega urada na željo stranke tudi določal pavšalno takso, katere izmero odobri davčni urad. Izven sedeža davčnih uradov se uvede plačilo takse s poštno polonico, da se strankam prihranijo nepotrebna pota. Strankam, ki bodo na ta način plačale takso, se pa priporoča, da se zaradi pravočasne plačila takse in sicer glede formalnosti točno ravna po navodilih organov finančne kontrole.

*** Enodnevna stavka v beogradskem gledališču.** V torek je stopilo v stavko tehnično osebje beogradskega gledališča, ki zahteva 30 odst. poviška svojih prejemkov. Stavka je trajala en dan, ker je uradna gledališka obližila tehniškemu

osebju vse dohodke ene ali dveh predstav, obenem bo pa intervenirala pri ministrstvu prosvete, da zboljša tehniškemu osebju prejemke.

*** Zaslišana kazen.** Okrajno sodišče v Murski Soboti se je pred nekaj dnevi zopet bavilo z afero bivšega demokratskega poslanika in kandidata v Premurju, g. Stefana Kiharja, ki je, kakor znano, dan pred volitvami nepriznava stopil v radikalno stranko. Radikalni kandidat g. Benko, ki je dobil od Kiharja pooblastilo, da v njegovem imenu sporoči to volilec v letaki, je namreč vložil proti Kiharju tožbo zaradi razžaljenja časti, ker je Kihar takoj potem, ko so prišli imenovani letaki iz tiskarne, razširil obnem lastnorodno podpisane letake z naslovom «Tolovajstva g. Benka in radikalne stranke», v katerem je zopet negiral, da bi stopil v radikalno stranko. Med Benkom in Kiharjem je prišlo sicer do poravnave, pač pa je nato dvignil zoper Kiharja javno obtožbo upravitelj državnega pravdnitstva zaradi prestopka po § 6 zakona z dne 26. jan. 1907 (zakon o varstvu volilne in zborovalne svobode) ker je Kihar na dan volitev namenoma razširil lažniva poročila in s tem begal volilec. Sodišče je obsodilo najnovejšega radikalnega veljaka Kiharja zaradi prestopka po § 6 imenovanega zakona na tri dni zapore.

*** Prvi roj.** Čebelar Peter Krničar v Babnem vrtu pri Kranju nam poroča, da je v kljub dolgotrajnemu deževju doživel letos pri svojih čebelah veliko preseusečenje: že dne 1. maja je ogrebel prvi roj, kar je za tankajzje kraje pod gorovjem v tem času velika redkost.

*** Bistra, kristalno čista voda.** Planinski zrak in skrbna priprava napravijo «Pekate» to, kar so za pravo delikateso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

*** Železniški uslužbenec ponesrečil.** Na železniški postaji v Storah pri Celju je dne 1. maja zvečer ponesrečil postajni delavec Franc Belak. Ponesrečenec je izbegel nogo. Prepeljali so ga v celjsko bolnico, kjer je naslednjega dne umrl. Zapušča vdovo in dva nedoletna otroka.

*** Novorojenček na — trnku.** Nenavaden plen je ujel Nikola Sirc v Mostaru, ko je ribaril ob reki Neretvi. Ko je nategnul vrvice, je mislil, da se je ujela precej velika riba. Previdno je vlekel trnek iz vode. Na svoje veliko presenečenje pa je visel na trnku — novorojenček. Sirc je zadovo takoj prijavil policiji ki je uvedla preiskavo, toda dosejel brez uspeha.

*** Samomor v preiskovalnem zaporu.** Lansko leto ob času vesolokskega zleta se je v Ljubljani pojavila zelo aglna tatinska družba, katere voditelj je bil 20-letni Franc Leben. Policija je prišla družbi na sled ter polovila mlade uzmožice. Glavar tatinske družbe se je predvčerajšnjim v preiskovalnem zaporu v Ljubljani obesil. Našli so ga zjutraj mrtvega v celici.

*** Napad.** Jakob Studen, delavec iz Trčiča, je na cesti napadel tesarskega pomočnika Janeza Urbanca in ga udaril tako močno s pestjo po glavi, da mu je skoro izbil oko. Urbanc je moral iskati pomoči v bolnici.

*** Obstreli ga je.** Hafner Miha, delavec iz Skofje Loke, je prišel močno vinjen k svojemu bratu Francu na obisk. Kmalu pa se je začel prepirati z njim. Brat je njegovo vpitje sicer nekoliko časa prenašal, končno pa je bil le prisiljen, da je Miho potisnil skozi vrata. Ta pa se je kmalu vrnil z vojaško puško ter ustrelil z njo skozi vrata. Kroglja pa ni zadela brata, ampak njegovega sina Franca v desno roko.

*** Goljufija.** Lipoglavšek Josip, delavec v Ravnah, je s pomočjo tovariša Jožeta Jerle ponarejal listke javne tehtnice v Sevnici ter izvažal na ta način od nekega lesnega trgovca v Šmarju pri Sevnici za 3580 kg lesa večjo vsoto denarja. Ker se mu pa drugi poizkus pri istem trgovcu ni več posrečil, je prišla goljufija na dan ter sta se morala obadva delavca zagovarjati pred celjskim okrožnim sodiščem, ki je prisodilo obema po 2 meseca zapore.

*** Drzen nočni obisk.** V noči od 2. na 3. maja je obiskal zopet član ene izmed množičnih tatinskih družb, ki se klatijo po Celju in okolici poslopje župana dr. Hrašovca na Savinjskem obrežju v Celju. Z vitrihom je najbrže odprl hišna vrata, se priklatil bos do stopnic na postrežje, kjer ga je pe neprijetno iznenadil železni lonec, ki je bil postavljen na stopnjicah in v katerega je trčil. Bil je gotovo premalo informiran, da so stopnice za take tičke zastavljene. Repot ga je prepadil in stranka, ki se je vsled tega zbudila, je našla samo še odprta večna vrata. Predzrnež je v temni noči izginil.

*** Razne neizgode.** Povožena je bila 18-letna Danijela Tomšič, hči mizarskega pomočnika iz Zg. Kaslje. Voz ji je šel čez nogo in jo težko poškodoval. — Jakob Kurent, vratar v tovarni Kunc & Komp. na Poljskem nasipu v Ljubljani, se je pri padcu s koleso močno poškodoval na glavi. — Marijan Ažman in Evgen Jeraj, učena ljudske šole v Naklem pri Kranju sta se strela v šoli. Med prepriom je Jeraj tako močno sunil Ažmana z nogo v trebuh, da so ga morali prepeljati v bolnico.

*** Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko.** z znamko «Peko» so najboljše in najcenejše. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Gospodarsivo

VINO.

Na domačem trgu se razmere ne le ni so pobiljšale, temveč še poslabšale. Trgovina z vinom stalno stagnira in čeprav cene skoro po celi državi slabijo, ni kupcev, ki bi kupovali večje množine. Cene padajo zlasti rapidno na Hrvaškem, kjer se bela šodstotna vina ponujajo po 3 Din, a kljub temu ne najdejo kupcev, ker so prevozi in drugi stroški tako ogromni, da stane vino, preden pride do prodaje, že 6 Din. Zaloge lanskich vin so še povsod izdatne, izvzemši Dalmačijo, kjer se je tudi nekaj izvažalo. Zato so cene v Dalmačiji predvsem za boljša vina čvrste. Vinogradi letos večinoma v celi državi dobro obetajo. Če ne bo kakih posebnih vremenskih neizgode, bomo imeli letos zopet obilno trgatve. Nastane samo vprašanje: kam bomo šli z našim vinom? Vinsko vprašanje postaja pri nas vedno bolj pereče. V Sloveniji je oživil akcijo za samopomoč tajnik Glavnega saveza jugoslovenskih vinogradarjev kmet. svet. Skalicky, ki snuje štrli podorganizacije omenjenega društva za Dolensko. Pri tej priliki moramo pripomniti, da mora tudi vlada vzeti resno v pretres, kako se naj reši naša vinska kriza, ker propast naših vinogradnikov bi pomenila zelo občutno škodo v našem gospodarstvu.

V Avstriji se vina mnogo ponujajo, toda povpraševanje ne odgovarja številnim ponudbam. Povprečne cene zadnjih dni: 6 — 7-odstotna vina 4800 — 5000 Ka, boljša 6000 — 6500 Ka za liter. Važno je, da je v trgovinski pogodbi med Avstrijo in Italijo, ki je bila te dni podpisana, Avstrija dopustila, da se uvozna carina na italijanska 13.5 — 18 odstotna vina pri kontingentu 50.000 hl vina in 50 tisoč hl mošta iz Južne Tirolske zniža od 60 na 30 zlatih kron. To je važno tudi za jugoslovenske vinogradnike, ker po senžermenski pogodbi imajo vse zavezniške države pravico, da pogodnosti, dane eni izmed njih, avtomatično dobijo veljavo za vse ostale. Potemtakem bi torej Jugoslavija tudi dobila pravico, da pod istimi pogoji uvaža v Avstrijo vina po nižini uvoznih carin.

Italija je glede razpečave svojih vin na zunanjih trgih srečnejša nego Jugoslavija, deloma ker se italijanska vlada v večji meri briga za odjemalce svojih vin, deloma pa je vino lanskega pridelka v Italiji izborne kakovosti. Povpraševanje po italijanskih vinih je zlasti močno s strani Nemčije, Švice in Češkoslovaške. Močno je bilo povpraševanje tudi s strani Avstrije, ki pa je doslej v pričakovanju znižanja carine sklenila malo kupiti. Ker se bo sedaj avstrijskim vinotrošcem nada izpolnila, si Italijani obetajo izdaten uvoz v Avstrijo. Cene v Italiji radi precejšnje izvoza naraščajo.

V Češkoslovaški se malo povprašuje po vinu. Vina iz okolice Bratislave se tržijo povprečno po 4 — 5 Kč za liter. Na Madžarskem istotako slaba trgovina. Kupcev je malo in zato cene kljub padcu madžarske krone niso znatno narasle. Povprečne cene zadnjih dni: 9 do 10-odstotna vina 70 — 80 Km, 11-odstotna 100 Km, 12-odstotna 140 — 150 Km za liter.

V Grčiji in Španiji čvrste cene, ker vremenske neizgode slabšajo izgleda letošnje vinske letine.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (3. t. m.): baška pšenica 77 — 78 kg 2 — 3 odst. defektna 3 vagoni 453.75, 76 — 77 kg 2 — 3 odst. defektna en vagon 413.75, ječmen 64 — 65 kg ponudba 310, banatski 67 — 68 kg ponudba 320, oves ponudba 290, povpraševanje 285, kuruza 17 in pol vagonov 257.50 — 260, 11 — 12 odst. defektna en vagon 225, duplikat kasa za maj, 8 vagonov 267.50, banatska ab Smederevo ponudba 270, sremska ponudba 262, povpraševanje 257, moka baksa «00» en vagon 695, «0» ponudba 685, «5» povpraševanje 550, «6» povpraševanje 512.50, otrobi v papirnatih vrečah ponudba 150, v vrečah iz jute ponudba 165.

Zagrebski žitni trg (2. t. m.) Postavno baška, odnosno vojvodinska postaja notirajo: pšenica 450 — 460, kuruza žolta 262.50 — 275, bela 300 — 310, defektna 200 — 250, rž 375 — 380, ječmen 300 — 310, oves 287.50 — 300, fižol pisani 500 — 650, beli 450 — 500, pšenična moka «0» 687.50 — 712.50, «2» 662.50 — 688.50, «4» 637.50 — 662.50, za krmo 225 — 250, ržena 525 — 540, otrobi drobni 160 — 180, debeli 250.

Živinjski sejem v Ljubljani (2. t. m.). Na sejem so prignali 312 konj, 50 volov, 44 krav in 322 prašičev. Cene za kg žive teže (v kronah): voli I. 70 — 85, II. 60 — 70, krave 55 — 60. Prašički so se tržili 6 — 8 tednov stari po 1200 — 1800 K, jesenski mladiči po 2500 — 3000 K. Konji so dosegli ceno: najboljši od 60

tisoč K naprej, srednji 30 — 35 tisoč in slabši 15 — 25 tisoč kron.

Zagrebski živinjski sejem (2. t. m.). Dogovor živine in dovoz krme slab. Cene za kg žive teže: voli I. 15 — 20, II. 12.5 — 15, bosanski II. 11 — 12, III. 8.50 — 9, krave I. 12.50 — 13.50, II. 11.50 — 12, III. 8 — 9.50, svinje I. 27.50 — 30.50, II. 25 — 26.25, III. 24.50 — 25.75, teleta I. 17.50 — 18.75, II. 16 — 17 Din. Semo se je tržilo po 150 — 175, detelja 187.50 — 200 Din za cent.

Dunajski svinjski sejem (2. t. m.). Na sejem so prignali 1180 komadov svinj in sicer 879 debelih in 300 mesnatih. Med tem 780 komadov iz Jugoslavije, a ostalo iz Avstrije. Cene za kg žive teže: debele svinje 24.000 — 27.000, mesnate 24.000 — 29.000.

Celjski trg (1. t. m.). Cene v Din. Govedina: v mesnicah I. 24 — 25, II. 20; na trgu I. 20, II. 16. Svinjina: I. 30, II. 28; pljuča 15; jetra 20; slanina 39; mast 40 — 43, šunka 50; prekajeno meso I. 45 — 49, II. 40; jezik 40. Kozličevina: 25; klobase: hrenovke 30 — 35; sveže kranjske 50; suhe komad 6.75; salami fi-ne 110 — 115. Perutnina: piščanec 10; kokoš in petelin 40; raca 100; gos 150. Mlečni izdelki: mleko 3 — 4; surovo maslo 50; čajno 55 — 72; bohinjski sir 48 — 55; jajce 1.50; smetana 1.17. Specerijsko blago: kava Portoriko 65, Santos 48 — 52, Rio 44; sladkor v kristalih 26; v kockah 28; riž I. 14, II. 9; namizno olje 30. Moka: «00» 7.30, «0» 7.25, «2» 6.90, «4» 6.90; ržena moka 6.40; kuruza moka 4; kuruza zdrob 4.80; pšenični zdrob 7.80; ajdova moka 8 (na drobno povsod 2 po več). Žito: pšenica 475; rž 450; ječmen 350; oves 350; kuruza 375; fižol 550 — 700; grah 1000; leča 1500. Krma: sladko seno 175; polsladko 150; kislo 140; slama 125. Zelenjava: italijanska glavnata salata kg 15; kromčik nove 1.50; ohrovt 9; karfičja 3; čebula 3.50. Mеса zelo primanjkuje. Cene skokoma naraščajo.

PRODAJE IN DOBAVE.

Prodaja stare posode iz pločevine. 11. t. m. ob 10. dop. se bodo prodajale potom javne licitacije stare posode iz pločevine (kozarci, pljuvalniki, skodelice itd.) v kasarni Vojvode Mišiča (prejšnja belgijska vojašnica), objekt 13, vhod v bližini špediterja Ranzinger.

Dobava drv. Pri intendanturi Potiške divizijske oblasti v Subotici se vrši 11. t. m. ob 11. dop. druga ofertalna licitacija glede dobave 43.160 m³ drv. Predmetni oglas je v trgovski in obrtniki zbornici v Ljubljani na vpogled.

Uspeh zagrebskega velikega sejma. Iz Zagreba poročajo: Uprava zagrebskega sejma, ki se je zaključil dne 1. maja, cenil kupčijeke posele, sklenjene na seju, na okoli 300 milijonov Din. V katerem času se bo prihodnje leto vršil sejem se še ni določilo.

Izvoz krmil. Gospodarsko-finančni komite ministrov je s 30. aprilom 1923 ukinil zabranu izvoza sena, muhara, suhe detelje, ovsu, sveže in suhe pese za krmo ter suhih rezancev od sladkorne repe. V bodoče se bo pobirala za oves in za rezance sladkorne repe pri izvozu carina 10 Din na 100 kg, medtem ko so ostali našeti predmeti prosti izvozne carine.

V trgovinski register so se vpisale nastopne firme: Mg. Lovro Jurše, lekarna v Podčetrku. — Izbrisali sta se firmi: Nieifor M. Pivljaković, carinski posrednik v Dravogradu in Franc Zupan, trgovina z mešanim blagom v Gradu. — Trgovinska pogodba med Avstrijo in Italijo je bila te dni podpisana. V glavnem je izvedeno načelo največje pooblastitve. Pogodba traja eno leto in se more tudi podaljšati. Pričakuje se, da bo mogla pogodba s 1. julijem stopiti v veljavo.

Obtok bankovcev v Nemčiji se je v tretjem tedna aprila povečal za 358.1 milijarde na 6066.1 milijarde mark.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Pr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Domače borze

3. maja. Zagreb, devize: Dunaj 0.13225 — 0.13325, Berlin 0.255 — 0.265, Budimpešta 1.70 — 1.775, Bukarešt 45 — 46, Milan 457.50 — 461.50, London 435 — 437, Newyork ček 93.25 — 94, Pariz 620 — 625, Praga 278 — 279, Švica 1690 — 1700, Varšava 0.20 — 0.21, valute: dolar 92 — 92.75, češke 272.50 — 275, lire 452 — 453, funti 434, napoleoni 340. efekti: Ljub. kreditna 207.50 — 215, Slovenska 108 — 109, Praštrediona 1020 — 1025, Trbovlje 1050 — 1120.

Beograd, devize: Pariz 630, London 435.25, Milan 458.50, Švica 1700, Newyork 92.75, Berlin 0.254, Praga 280, Solun 116, Dunaj 0.134, Pešta 1.70 — 1.775, Bukarešt 44.75, Sofija 71, dolar 92, lei 44.50.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 3. maja 1923			Ljubljana 306 m nad morjem		
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10
Ljubljana	7.	765.5	11.6	brezvetra	jasno
Ljubljana	14.	760.7	25.7	jug	pol obl.
Ljubljana	21.	761.6	18.7	sev. zapad	—
Zagreb	7.	784.3	16.0	jug	jasno
Beograd	7.	764.4	14.0	brezvetra	—
Dunaj	7.	764.0	15.0	sever	—
Praga	7.	765.8	11.0	brezvetra	oblačno
Inomost	7.	767.6	9.0	—	del. obl.

V Ljubljani barometer nižji, temper. visoka. Sonce vzhaja ob 4.42, zahaja ob 19.19

„Krvavi kardinal“

Zgodovinski roman

Gaston je že imel lepo pripravljen svoj načrt, kako se bo pritožil pri kralju nad kardinalovo nevljudnostjo ali netaktnostjo, ki ga je bil razžalil, ker kljub dogovoru ni prišel v Fleury. Gaston razjaše s konja na dvorišču Louvra in takoj glasno preklinja ter kaže, da je najslabše volje. Toda že ta hip stopi k njemu kapitan telesne garde in ga nagovori: »Naj izvoli vaše kraljevsko visokost stopiti z menoj k njegovemu veličanstvu, ki je ukazalo, da pridete brez odloga k njemu...«

«Gospod...» odgovori princ visokomerno, »mislim, da že tudi sam poznam pot brez Vas!«

«Monsinjur, jaz imam ukaz, da vas privedem!»

«Ukaz? ...» zajecja Gaston in po-
bledi. «Ukaz? ... Od koga?»

«Od njegovega veličanstva kralja!»
Ukaz je izviral seveda od kardinala. Deset minut pred Gastonom je bil pri-
spel pater Jožef, ki je povedal, kako je nepričakovano došel Trencavel med zaročnike in jih opozoril, in zakaj potem seveda dragonci niso imeli boljšega uspeha, ampak so obkolili že prazni gradič. Past je bila zapuščena. Richelieu je bil doslej ves radosten, ker je bil gotov, da drži vse zaročnike v pesti, sedaj pa je naenkrat vztrepetal, ker je takoj spoznal ogromno opasnost, ki mu preti, kakor črn oblak nad glavo. «Izgubljen sem!» To je bila

njegova prva misel.

«Da...» mu jo potrdi pater Jožef, »izgubljeni, če se sedaj umaknete. Ne pa, če vzdržite vihar, ki se bliža!«
«To pot se mi ne bo posrečilo...» mrmra Richelieu. «Preveč jih je... Preveč sovražnikov... Umikam se.»
«Vi odstopate?» ga vpraša siva eminenca z jerno kretnjo.

«Da, minister ne bom več, pač pa živ!»

«Umrli boste!» sikne pater Jožef med zobmi. «Vi na pobegu? Vi? To je pač najboljši način, da padete svojim sovražnikom v roke... Dokler ste na nogah, tako dolgo ste trdni, imate moč. Kakor hitro pa jo izgubite iz rok, ste postali njim enak ali še slabše. In udarili bodo vas, ne da bi se kralj le še malo zanimal za vašo usodo... Padli boste! Hej, kakšen smeh se bo razlegal po vsej Evropi, ko bo to slišala, in po vsej Franciji, in odmeval bo zlasti v Val de Grace, ko se bo izvedelo, da se je Richelieu zbal...»

Te besede so bičale kardinalovo zavest, zlasti še najbolj opis, kako se bodo smejali v Val de Grace, pri kraljici... in kardinal se naenkrat odloči:

«Ostanem... tudi če umrjem!»

«Hej! Ne boste! Evo, kaj morate storiti! Ponudite kralju svojo demisi-
jo in sprejmite oblast le še, če vam da resne garancije. Potem evo še to: vojvodinja de Chevreuse mora v pro-
gnanstvo, dva ali trije zaročniki, ki so kompromitirani, morajo dati glavo. Vendome in njegov brat morata v za-
por, Gaston se mora takoj oženiti z

gospodično de Montpensier. Pojdite, sin moj, blagoslovjam vas...»

Nato je dal Richelieu poklicati ka-
pitana dragoncev in kraljeve telesne
straže k sebi, ter se nato podal h kra-
lju.

Gaston, vojvoda anžovinski, sledi
kapitanu telesne straže, ki ga spremlja
do kraljevih soban. Vstopi in ta-
ko vidi, da je tukaj že vse znano...
Z zadnjim naporom svoje energije,
ves blede in trepetajoč, se obrne proti
Richelieu in zajecja: «Čestitam vam
na vašem pogumu, gospod kardinal...
Brat francoskega kralja vam je iz-
kazal čast in se dal od vas povabiti,
in vi ste me povabili na pojedino in
moje prijatelje... In niste prišli. V
Franciji ni kmeta, ki bi se hotel tako
obnašati!...»

«Monsinjur vojvoda,» odgovori kar-
dinal, «morda res ni kmeta v Franci-
ji, ki bi bil tako bedast, da bi bil rade
volje prišel na pojedino, pri kateri bi
ga morile ubiti!»

Gaston se zamaje, kakor govedo, ki
je pri vstopu v mesnico dobilo mesar-
jev udarec naravnost v čelo. Richelieu
pa stopi h kralju, razburjen, v
največjem naporu svoje čudovite vo-
lje in v zavesti, da igra sedaj najviš-
jo igro, kar jih je doslej igral v svo-
jem življenju, in da igra na eno samo
karto za vse naenkrat, ... in pravi:

«Sire... žal mi je, da moram ob-
tožiti vašega brata zločina zarote pro-
ti kralju in zločina pripravljenega
umora proti kraljevemu prvemu mini-
stru... Zato prošim, naj se proti nje-
mu takoj postopa, in da izvoli vaše
veličanstvo ukazati, da gre zločinec v

zapor in da se otvori proti njemu ka-
zenska pravda...»

Kralj trepeti. Njegove zmedene oči
se ustavijo na Gastonu z nepopisnim
izrazom preplašenega sovraštva, lju-
bosumja, pa tudi sočutja.

«Zagovarjaj se! Zamrma.
Gaston jeclja besede, ki pa so ne-
razumljive. Ni več sposoben, ampak
je samo še čunja brez volje.

«Zagovarjaj se, šleval!» ga nahruli
kralj, razžaljen v svojem rodbinskem
ponosu. «Zagovarjaj se, ali pa te za-
pustim jaz sam!»

Sele sedaj si vojvoda anžovinski
opomre toliko, da izgovori razločno,
kar je hotel povedati popreje:

«Ni res... prisegam...»

Ludvik XIII. je bil pričakoval kaj
druzega, morda odprtega odpor ali ka-
kršenkoli strašen odgovor, ki bi bil
vreden sina Henrika IV. Toda Gasto-
nov odgovor je bil navadno žalostno
tajenje zločinca, ki ne more odoleti
dokazom, in kralj se v prvem hipu
samo še začudi nad tem meščastim
obnašanjem svojega sovražnega brata.
Z roko pa napravi značilno zanič-
ljivo kretnjo...

«Gospod...» pravi sedaj kardinal,
in to pot je trden in hladen in ves
strašen in mrk. «... poslušajte: Vra-
ta naj bi bili stražili oni štirje anžo-
vinski plemiči, ki ste jih predvčeraj-
šnjim predstavili njegovemu veličan-
stvu kralju, in pa Beuvron in Boute-
ville. Gospod de Vendome naj bi bil
stopil k meni in pa njegov brat. In vi
sami bi sedeli na naslanjaču kakor
sodnik, kakor da že smete soditi sami
v svojem imenu, in vi bi bili rekli pri-

pravljene in dogovorjene besede:
Gospod kardinal, v imenu francoske-
ga plemstva, katerega preganja, sem
odločil, da morate umreti. In takrat
naj bi bil kardinal padel pod udarci
zarotnikov!»

Gaston pade na kolena. Vzdih mu
zbeži preko brezbarvnih ustnic in Ri-
chelieu zasliši še tihe, jedva slišne be-
sede:

«Nisem bil jaz... nisem...»

Ludvik XIII. skloni glavo. Tolika
šenačnost in podlost bratova vznjaja
sedaj v njem samem čut sramote.

«Vstani, šleval!» zarjuje za njim.
«Kraljev sin in brat, pa kledeš!»

Gaston takoj vstane, morda mu je
sinil žarek nade. Toda jeza je popadla
Ludvika XIII. in Richelieu je takrat
mogel čitati na dnu njegove duše.

«Bože, bože...» vzklika Ludvik.

«Ubijte, kogar hočete, toda prisegam
vam, da mene ne boste! Kdo vam je
narodil, da govorite v imenu plem-
stva? Ni ga človeka v kraljevini, ki
bi smel tako govoriti! Samo jaz, in
jaz sam!... Ali pa ste morda mislili,
da sem jaz že mrtev, ali da nosim
tonzuro, in da ste vi že ženin moje
vdove? Dobri brat in slabi podanik,
zarotnik, hej... takoj zakličite: Živio
kralj Ludvik XIII.!»

«Živio kralj Ludvik XIII.!» pokor-
no zakliče Gaston, ki sedaj že sam
več ne vé, kaj dela.

«Pri vseh svetnikih! Do morišča boš
tako klical! Hej, takoj mojega kapita-
na semkaj!»

Gaston anžovinski hripavo krične
kakor brezumen in znova pade na ko-
lena.

To in ono

× **Urjanhai.** Prošlo leto je vznikla
v Srednji Aziji nova samostojna država,
ki se zove Urjanhai. Nahaja se nekako
med srednjesibirskimi gozdnatimi gorovji
in stepami notranje Azije. Državica po-
seduje izborne planinske pašnike, gozdu-
ve, stepe in polja ter je bogata tudi na
rudah (zlato, azbest, sol in marmor). Ker
vodi preko te dežele važne prometne
ceste iz Mongolije v Sibirijo, je promet
precej razvit. Prebivalci, ki jih je kakih
50.000, so nomadizirani Mongoli, pa tudi
ruskih naselbin je precej. Do leta 1918.
je bila ta pokrajina pod rusko oblastjo,
dočim jo je v dobi revolucije okupirala
Kina. Prebivalci pa so se tako dolgo upi-
rali, dokler jim niso priznali lani tako
Rusi, kot Kitajci politične samostojnosti.

× **Nov otok v Severnem morju.**
«Times» poročajo, da je neka polarna
ekspedicija v Severnem ledenem morju
odkrila nov otok, kateri se nahaja 130
milij daleč od ustja reke Jemise. Taista
ekspedicija je našla tudi nek poštni za-
boj, katerega je ostavil na severu Amund-
sen leta 1918., ko se je mudil v teh kra-
jih.

Pisalni stroji ita.

Mehanična delavnica
(popravljalnica)

LJUBLJANA
Šelenburgova ulica 6/1.
L. BARAGA.

Vpeljanega

potnika

agilnega in reprezentativnega

išče tovarna čokolade.

Dopisi se prosijo pod „Potnik
št. 1621“ na Oglasni zavod
Fran Vrsič, Maribor.

Krznar

Samostojen v vseh krznarskih delih, popo-
loma izurjen za vodstvo krznarske delavnice

se išče.

Naslov se poizve v upravnistvo »Jutra«.

— Gradbeno podjetje —

Ing. Dukić i drug

Ljubljana
Bohorličeva ulica št. 24.

Zopet došli Dežni plašči

od preprostih do najfinjših v veliki izbiri,
po izredno niski ceni

v modni in galanterijski trgovini
Jakob Lah, Maribor,
Glavni trg 2.

graščinsko posestvo.

Centene ponudbe z navedbo cene, po mož-
nosti s sliko poslopja na upravo »Jutra« pod
„Lepa lega“.

BLUZE

najnovjših modelov so
ravnokar došle.

A. & E. Skabernè Ljubljana
Mestni trg 10.

Naročajte dnevnik „Jutra“!

Veliki razpis nagrad glasovite Nestlove čokolade se še nadaljuje.

Nedobljenih je še 168 dobitkov.

PRVI tekmovalci, ki se javi družbi z izpolnjenim albumom, kateri
obsega 72 sličic različnih serij, dobi lepo pisarniško garnituro.

DRUGI tekmovalci dobi puško Flobertovega sistema.

TRETI tekmovalci dobi gramofon „Pathe“ s 25 ploščami.

ČETRTI nabiralec dobi potovalni neceser (potovalne potrebščine).

Sledi 64 nagrad, katerih vsaka vsebuje po en paket, v ka-
terem so 3 škatlice Nestlove moke, 3 škatlice kondenziranega
mleka, 3 škatlice kakao in 3 škatlice bonbonov.

Naposled dobi 100 nabiralec, ki izroči izpolnjen album v pi-
sarni Kompanije Nestle v Beogradu, Knez Mihajlov Venac 13/14,
vsak živčarsko uro.

Vsi albumi se bodo po vrsti, kakor bodo prihajali, zapisali v
posebno knjigo z imenom in naslovi obeh, ki bodo dobili, tako da bo
imel vsak nabiralec-tekmovalac pravico, kontrolirati dotično knjigo
in albume.

Poudarjamo, da vsaka Nestlova čokolada vsebuje sličico za
natečaj ter da ima vsak nabiralec, ki ima 15 sličic, pravico, da dobi
album. Albumi se za nabiralce na deželi pošiljajo s pošto.

Kupujte samo glasovito Nestlove čokolado!

OBLEKE ZA BIRMANCE

v vseh velikostih
in barvah

Pri plemenem naročilu zadostuje navedba starosti. Največja izbira pri trdki
DRAGO SCHWAB, manufaktura, moda, konfekcija
LJUBLJANA, Dvorni trg 3.

Generalna popravila avtomobilov,

novi karoserije ali predelavanje starih, lakiranje in
tapeciranje. — Solidno delo in zmerna cena.

Če auto odpove,

pride takoj pomožni auto na telefonični poklic 236.

Jugo-Auto, d. z o. z., Dunajska cesta 36.

Knjige za mladino:

Fr. Milčinski: Zgodba Kraljeviča Marka. Vez. D 18—, po pošti
D 1— več.

J. Šorli: Čirimircl. Povest s slikami. Broš. D 20—, vez. D 25—
po pošti D 1-25 več.

Fr. Milčinski: Tolovaj Mataj. Pravljice s slikami. II. natis. Cena
broš. D 18—, vez. D 25— po pošti D 1-50 več.

J. Šorli: Bob in Tedi. Dva neugnanca. Povest s slikami. Broš.
D 12—, vez. D 18—, po pošti D 1-25 več.

J. Waschtetova: Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. D 22—,
po pošti D 1-25 več.

Čika Jova: Pisani oblaki. Vez. D 14—, po pošti D 1— več.

Čika Jova: Kalamandarija. Vez. D 12—, po pošti D 1— več.

Vse te knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Mali oglasi

stanje z državnim davkom na lezercia vrad do 20 besedi Din 5—, vsaka naslednja beseda 50 pa-
več. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v znakih). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanje
priloženo znakom za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe

Uradnica

v še neodpovedani sodni
službi, z večletno prakso, želi
premeniti mesto. Cenjene do-
pise pod »Zanesljiva« na upr.
»Jutra«.

Iščem mesta kot

skladničnik 1608
ali potnik, prevzamem tudi
mesto kot sprejemalca in
spremljevalca blaga, tudi za
daljša potovanja, ali kaj sič-
nega. Naslov pove upravnistvo
»Jutra«.

Manipulant z lesom

20 let star, s petletno prak-
so, veče slovenskega in nem-
škega jezika v pisavi in go-
voru, išče mesta. Vstopi lahko
takoj. Ponudbe pod »Sposo-
ben« na upravo »Jutra«.

Trgovski pomočnik

21 let star, specierist, želi
mesta do meseca novembra
(zaradi vojaščine). Nastopi
takoj, naslov pod »Agilen«
na upravo »Jutra«.

Starejša, dobrošrna,

izobražena dama
z nekaj premoženjem, lastnim
gospodinjstvom, dobriimi stal-
nimi dohodki, zanečljiva pi-
sarniška in gospodinjstva moč,
bi vstopila v kakršnokoli pod-
jetje proti oskrbi v hiši brez
honorarja. Bi hla kot opora
in družabnica k starejšim
ljudem, tudi k družini z
otroci, ozir. bi prevzela kako
podjetje na lasten račun. Po-
nudbe pod »Družba« na upr.
»Jutra«.

Stivilja,

1618
izveščana v najfinjših delih,
gre šivat na dom. Naslov pri
upravnistvu »Jutra«.

Vrtnarica

1614
k dvema otrokoma se takoj
sprejme. Vegova ulica 2/L

Elektrarna potrebuje

nadstrojnika 1590
pri Dieselmotorjih (izmeničnega
strojnega ključavničarja). —
Vstop takoj. Dopisi naj se
pošljejo s priloženimi prepisi
spricval na upravo »Jutra«
pod »ključavničar«.

Več čevljarskih

pomočnikov,
1417
privrtnih, se sprejme v pi-
sarni čevljarske »Jadran« v
Kranju. Plača po dogovoru.

Trgovski pomočnik

z večletno prakso, išče službe
v večji trgovini specerijske
stroke, v mestu ali na deželi.
Ponudbe pod »Zanesljiv 2000«
na upravo »Jutra«.

Kupim

Kupim elektromotor

za enakomerni tok (Gleich-
strom), 220 Voltov za pri-
bližno 2 PS ter okoli 900 do
1200 obratov, v brezhibnem
stanju. Ponudbe na: Droge-
rija, Kranj. 1606

Obločnico kupim,

kakršnekoli sistema (Om-
nium Comp.). Pisane po-
nudbe na upravo »Jutra« pod
»Obločnica«.

Prodaj

Moško kolo,

1616
v najboljšem stanju, kakor
novo, se zaradi preselitve
proda. Naslov pove uprav-
nistvo »Jutra«.

Filatelisti!

1615
Prodaj večjo zbirko znamk,
in sicer Francoske, Španske,
Grške, Poljske, Japonske,
Belgijske, Bavarske itd. Na-
slov pove uprava »Jutra«.

Ehrbar - klavir,

1623
zelo fin, črn, malo rabljen,
se proda za 40.000 Din. —
Ogled od 2. do 3. ure dnevno.
Maribor, Gosposka 46, prtl.

Prodaj motorno kolo

znamke »Humber«, izvrsten
angleški stroj 4 1/2 HP; tri
prestave s prostim tekom in
treimi brzinami. Ogleda se:
Celje, Dečkov trg 6. 1682

Kompletna sobna

oprava 1604
se bo prodala na javni dražbi
dne 4. maja ob 3. uri popoldne.
Vojvode Mišića ulica št. 21,
III. nadstropje, desno.

Kuhinjska oprava,

nova, belo pleskana in prv-
vrstno izdelana, se proda.
Oprava je za večjo kuhinjo
uporabljiva. Poizve se: Celov-
ška cesta 89, nasproti Keršič-
eve gostilne. Ogleda se jo
lahko od 8. ure zjutraj do
6. ure zvečer. 1609

Registrirajoča blagajna

s 6 predali, dobro ohranjena,
se proda pri trdki Lovro
Petovar, Ivanjkovec. 1589

Pomožni motor D. K. W.

se ceno proda. Več se poizve
pri Andreju Smrdelu v Kranju.
1584

Prodaj 1555

par konj, 12 let star, in 3 leta
starega. Pukmeister, Sevoce pri
Rimskih Toplicah.

Lokali

Trgovski lokal

1619
na prometni cesti izven Ljub-
ljane se odda. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod »Lokal«.

Nepremičnine

Amerikanol, Primorol,

pozor! 1622
Zelo na prometnem kraju se
proda velika hiša z velikim
dvoriščem, dva prizidavi, hlev,
dva vrta, vodovod in elek-
trična razsvetljava. Poizve se
v upravi »Jutra«.

Enonadstropna hiša

v Celju se proda za 70.000 Din.
Natančnejše poizvedbe: Celje,
Na okopih št. 1, prtlitje.

Kupim 1597

malo posestvo s hišo. Prosim
ponudbe z označenjem obsega
posestva in cene na upravo
»Jutra« pod »Takojšnje pla-
čilo«.

Prodaj sečen gozd

(jelov, smrekov, borov) ob
tržiški progi in ob postaji
za posekat, ieventuelno v last
(čez 4 orale). Ponudbe pod
»Gozd« na upravo »Jutra«.

Hiša z vrtom 1593

v Laškem, na najprometnej-
šem kraju, ob okrajni cesti,
najbolj pripravna za trgovino,
se ugodno proda. Vpraša naj
se pri I. Puncerju, Tevče,
p. Laško.

Nova hiša 1621

v Kamniku, vrt, njiva, 20 do
30 m², elektrika, voda, želez-
nica mejaša, proda Stare,
Kamnik, Graben 51. Cena
100.000 Din.

Stanovanja